І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 89. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, THURSDAY, MAY 13, 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, ЧЕТВЕР, 13-го ТРАВНЯ 1965 No. 89. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 12-го травня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ОБОРОНЯЄ СВОЮ ПОЛІТИКУ У В'ЄТНАМІ І В ДОМІНІЦІ, хоч дехто його за це критикує. Промовляючи на зборах Крайового Товариства Будівельників в готелі Гілтон, Президент сказав, що він наказав діяти у В'єтнамі і в Домініці на те, щоб зберегти мир у світі. Коли б був він цього не зробив, то пізніше історія його б вічно критикувала за те, що не діяв і втратив мир і волю. Президент підкреслив, що ЗДА завжди виконають свої зобов'язання у відношенні до інших держав. „Єдина і перша ціль Америки — це порозуміння між всіми народами, і тому ми діємо разом із іншими для добра всього людства".

ЗДА СТАРАЮТЬСЯ ПРО КОАЛІЦІЙНИЙ ТИМЧАСОВИЙ УРЯД В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ і хочуть замирити обидва військові напрямки. Полковник Франціско Каманьо Деньо очолює той напрямок, який 24-го квітня почав революцію, домагаючися повороту колишнього президента Хуана Боша. Деньо є вибраний його прихильниками на „конституційного" президента. Другу групу військовиків очолює генерал Антоніо Імберт Баррерас, який є головою п'ятичленної військово-цивільної хунти. Генерал Еліяс Вессін и Вессін є проти Боша і проти Деня. Він мав зректися команди, щоб приспішити замирення, але пізніше відкликав те зречення. Представники ЗДА сподіваються замирення, політичного й військового. Покищо окремі особи стріляють до американського війська.

СЕНАТ ВІДКИНУВ ПРОЄКТ СКАСУВАТИ ВИБОРЧИЙ ПОДАТОК В СТЕЙТОВИХ ВИБОРАХ малою більшістю 49 до 45-ох голосів. Уряд і обидва сенатські провідники, демократ Майк Менсфілд та Еверетт МекКінлі Дірксен були проти того проєкту, який вніс до виборчого законопроєкту сенатор Едвард Кеннеді, і за який голосував і його брат сенатор Роберт Кеннеді, тому, що цей проєкт може бути протиконституційний. Проєкт підтримували 39 демократів і 6 республіканців, проти нього були 24 демократи і 25 республіканців. Сенатори Кеннеді здобули прихильність муринських виборців, що зможе їм придатися у президентських виборах в 1972-му році, бо в 1968-му році демократичним кандидатом зможе бути президент Джансон.

ЗАБЕЗПЕЧЕНЕВІ КОМПАНІЇ ПРОТИ ДОДАТКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ у схваленому Палатою Репрезентантів законопроєкті про шпитальну й лікарську опіку над старцями. Як відомо Палата схвалила урядовий законопроєкт, згідно з яким старші особи у віці понад 65 років мали б мати безплатну шпитальну й домашню опіку в рамах соціяльного забезпечення, вкладки до якого мали б бути збільшені. Крім того Палата ухвалила окремий пункт про те, щоб старші особи могли ще додатково забезпечуватися на заплату лікарського гонорару в ціні по 3 доляри місячно. Сенатська Фінансова Комісія переслухувала віце-президента забезпеченевої компанії з Коннектікату Ментона Едді, який твердив, що це додаткове забезпечення зруйнує 500 приватних забезпеченевих компаній, які дають забезпечення на лікування.

ЕКОНОМІСТИ ПОГОДЖУЮТЬСЯ В ТОМУ, ЩО Є ДОБРІ ВИГЛЯДИ НА РІСТ ЕКОНОМІКИ. В цьому згідні є урядові й приватні економісти, які також не передбачають дійсної інфляції. Члени Ради Бизнесменів також не протестують проти звіту Ради Економічних Дорадників президента Джансона, яка звітувала про те, що сталева промисловість не має права збільшувати ціну на сталь, хоч би навіть треба було на три відсотки збільшувати заробітну платню сталеварам. Представники сталеварної промисловости мають деякі застереження щодо цього звіту, але представники інших промислів не підтримують власників сталеварень, заявляючи, що цей звіт є „добре виготовлений і є об'єктивний".

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ВИДАЛИВ З СССР культурного аташе американської амбасади в Москві, Норріса Ґарнетта, під закидом, що він „бунтує" африканських студентів та займається „шпигунством". Обидва закиди амбасада і сам Норріс Ґарнетт рішуче відкинули, але внаслідку проголошення його „персона нон ґрата", він мусить виїхати з СССР. Ґарнетт — мурин, мав у своєму віданні м. і. американську бібліотеку, до якої навідувались чорні студенти, яких є в цілому СССР к. 3.000, а в університеті ім. Люмумби у Москві к. 1.000. Вони скаржаться на дискримінаційні практики, стосовані супроти них в СССР у різних ділянках.

ПРЕМ'ЄР ІНДІЇ ЛЯЛЬ БАГАДУР ШАСТРІ ЗАЯВИВ, що Індія готова погодитись на перемир'я у спорі за одну прикордонну долину, т. зв. Ранн Кач, на переведення переговорів з Пакістаном на міністерському рівені й прийняття посередництва третьої держави, якщо Пакістан прийме деякі — ближче неназвані — передумови. Дипломатія ЗДА і Британії наполегливо намагається зліквідувати конфлікт між Індією і Пакістаном.

ПАПА ПАВЛО VI ПРИЙНЯВ ЛИВАНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА на 45-хвилинній приватній авдієнції, після якої той президент, 45-річний Шарль Гелю, відбув конференцію з державним секретарем Ватикану, кардиналом Амлетто Сіконьяні. У короткій привітальній промові Папа прославляв Ливан, який, наполовину мусульманський й наполовину католицький, зберігає добрі міжвизнаневі відносини у себе та „співіснує" з усіма сусідами. Гадають, що Папа й президент Гелю розмовляли на тему проєктованої декларації Ватиканського Собору про не-християнські визнання, зокрема про юдаїзм і ролю жидів у розп'ятті Христа.

ГРЕЦІЯ І ТУРЕЧЧИНА ПОГОДИЛИСЬ ПЕРЕВЕСТИ КОНФЕРЕНЦІЮ у справі Кіпру. Рішили це їхні міністри закордонних справ, які стрінулися в Лондоні напередодні Ради НАТО: до того Атлантійського Союзу належать обидві названі держави, які мають взаємний важкий конфлікт у зв'язку з боями між греками і турками на острові Кіпрі.

ТІТО ПОРІВНЯВ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ З ПОЛІТИКОЮ ГІТЛЕРА, бо Гітлер, як нібито роблять це американці, підготовляв світову війну пропаґандою про „нібито" комуністичну загрозу для світу. Тіто, виголосивши велику промову з нагоди 20-річчя закінчення світової війни, промовчав, що Сталін вможливив Гітлерові розпочати війну, підписавши з ним відомий пакт неаґресії, що дав право Москві вмаршувати від сходу до Польщі на українські й білоруські землі.

В СТОЛИЦІ ҐАНИ АККРІ ВІДБУВАЄТЬСЯ ТАК ЗВАНА КОНФЕРЕНЦІЯ Ради солідарности азійсько-африканських народів з участю 300 делеґатів від 70-ох країн. Ця Рада сильно інфільтрована комуністами й була заснована в 1958 році за ініціятивою з Москви. Президент Ґани Кваме Нкрумах вилаявся у вступній промові проти „імперіялістів", зайнявши становище комуністів у справах В'єтнаму і Домініканської Республіки.

Томас Дж. Вілен перевибраний на посадника Джерзі Ситі, Н. Дж.

Томас Дж. Вілен

Джерзі Ситі, Н. Дж. — У виборах 11-го травня теперішній посадник демократ Томас Дж. Вілен переміг всіх інших шістьох кандидатів. здобувши 57 148 голосів, а його найгрізніший противник, давніший посадник Томас Ґанджемі дістав 22 714 голосів. Щоб бути вибраним у першому голосуванні, треба дістати понад 50 відсотків всіх відданих голосів. Вілен дістав аж 54 відсотки, чого навіть не сподівалися його прихильники. Посадника Вілена підтримував і місцевий Український Демократичний Клюб. Противники Вілена поборювали його тим, що він є „людиною Кеннеді", це значить покійного президента Джана Ф. Кеннеді. Вілен вів виборчу кампанію під кличем здорової економіки, поборювання злочинности та безпечних і чистих вулиць.

ЗДА стараються про створення коаліційного уряду в Домініканській Республіці

Вашингтон. — Уряд ЗДА всіми силами старається про те, щоб в Домініканській Республіці довести до організації тимчасового коаліційного уряду, який міг міг зарядити нові вибори, що вибрали б нового президента, бо досі в дійсності немає в країні уряду, який міг би з успіхом урядувати та завести мир у зреволюційованій країні. Американські дипломати переговорюють із представниками групи військовиків полковника Франсіска Каманя Деня, якого вибрано на президента, хоч його за такого не вважають прихильники генерала Антонія Імберта Баррераса, який очолює нову хунту, що складається з військовиків і цивілістів. Ґенерал Імберт — це популярна особа, яка немає особистих амбіцій, і тому він зможе діяти для загального добра. Полковник Каманьо є здібною людиною, але між його прихильниками мають бути комуністи. Та при його добрій волі можна б ізолювати комуністів і створити коаліційний уряд, який зміг би урядувати до вибору нового президента. ЗДА покладають великі надії на Раду Організації Американських Держав, яка уповажнила свою окрему комісію до того, щоб діяла в справі політичного замирення в Домініці. ЗДА зберігають повну невтральність у відношенні до Імберта і Каманя, хоч прихильники цього останнього гадають, що американські збройні сили є по стороні Імберта. Представник Державного Департаменту заявив, що ЗДА покищо не визнають ані Імберта ані Каманя, і дбають тільки про те, щоб було замирення.

УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В КОНФЕРЕНЦІЇ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ

В днях 2 і 3 квітня ц. р. в Торонті відбулась конференція ліберальної партії. В конференції взяли участь представники округ цілої Канади.

На програмі конференції було 10 доповідей на теми канадійської політики. З українців у цій конференції брали участь д-р Осип Бойко та Ярослав Білак.

У ЛОНДОНІ ПОЧАЛАСЬ КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ 15-ОХ ДЕРЖАВ НАТО

Лондон. — У вівторок 11-го травня ц.р. розпочалась у Лондоні конференція міністрів закордонних, військових і фінансових справ 15-х членських країн Атлантійського Союзу (НАТО). Такі конференції, що відбуваються двічі щороку, є завжди поважною міжнародною подією, бо визначують політику і стратегію наймогутнішого західнього військово-політичного бльоку й вирішують, поскільки внутрішні розбіжності в НАТО можна гармонійно полагоджувати. Цим разом, цей гін до згоди проявився напередодні офіційного відкриття конференції, коли під час вечері 4-ох міністрів — ЗДА, Британії, Франції і Західньої Німеччини — французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль несподівано відступив від своєї первісної пропозиції, щоб справу Німеччини визнати „внутрішньою справою Европи" — проти чого рішуче виступає Америка — та погодився на проєкт спільної резолюції у справі Німеччини. Ця резолюція стверджує, що „відповідальність та зобов'язання" супроти Німеччини прийняли на себе три західні великодержави", з якими „ділить їх Совєтський Союз". Далі, настоюється на з'єднання Німеччини й ліквідацію ненормального стану, яким є поділ Німеччини на вільну й комуністичну частини. Головою цьогорічної Ради НАТО є бельгійський міністер закордонних справ Поль Генрі Спаак, який дав у своїй вступній промові досить песимістичний образ сучасної міжнародної ситуації. Заступник державного секретаря Джордж Болл заявив, що було б помилкою вважати, що загроза збоку Совєтського Союзу зменшилася. Британський прем'єр Гарольд Вільсон перестеріг, що Британія не зможе надалі нести дотеперішні тягарі на зберігання своїх військ (55,000 вояків) на европейському континенті. Державний секретар Дін Раск, який мусів залишитись у Вашинґтоні у зв'язку з Домініканською кризою, мав прилетіти до Лондону в середу і тоді мав відлетіти до Вашинґтону Джордж Болл. Конференція Ради НАТО триватиме чотири дні.

Комуністичні партизани заволоділи на кілька годин столицею одної провінції у Південному В'єтнамі

Сайгон. — Комуністичні партизани, добре запляновано і зразково переведеною військовою операцію заатакували ніччю з понеділка на вівторок з трьох сторін місто Сонґбе, столицю провінції Фукльонг у Південному В'єтнамі, за 65 миль від Сайгону, прорвались аж до середини міста і заатакували, м. і. американську військову харчівню із її складами, та заволоділи цим містом на час шістьох годин. У боях за те місто згинуло 5 американських вояків і найменше 15 державних в'єтнамських, а число ранених переступає сотню. Коли надлетіли з відсіччю американські літаки, партизани впорядковано відступили з міста, але окопались над недалекою річкою. Вони встигли захопити в місті Сонґбе шість панцерних возів, багато зброї і харчів. Ця безсумнівна комуністична перемога була другою в цьому тижні, бо в битві, яка тяглась в минулу суботу й неділю згинуло коло 100 вояків державного війська. Тим часом продовжується в базі Данаґ висаджування дальших американських вояків морської піхоти: їх число дійшло вже у Південному В'єтнамі до 14.000.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

МИТРОПОЛИТ УГПЦ В КАНАДІ ІЛАРІОН І ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР

Вінніпеґ. — Журнал „Віра й культура", що його редаґує Митрополит Української Греко-православної Церкви в Канаді Блаженніший Іларіон, надрукував у числі 6 за квітень 1965 р: повідомлення такого змісту:- „Повторне запрошення Блаженнішого Митрополита Іларіона на Ватиканський Собор. У п'ятницю 2 квітня 1965-го року Митрополит Української Католицької Церкви в Канаді Високопреосвященніший Максим (Германюк) відвідав увечері Митрополита Української Греко-Православної Церкви в Канаді Блаженнішого Митрополита Іларіона, і повідомив, що він одержав від Шефа Канцелярії Ватиканського Собору в Римі Кардинала Беа доручення запросити Блаженнішого Митрополита Іларіона на Ватиканський Собор, що розпочнеться в Римі 14 вересня 1965-го року. На це повторне запрошення Митрополит Іларіон відповів, що події не змінилися, і він і надалі міцно тримається загальної постанови нашої Об'єднаної Української Православної Церкви від 30 квітня 1960-го року: не брати участи в Ватиканському Соборі в Римі".

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА НА УНІВЕРСИТЕТІ У ВАТЕРЛЬО

Ватерльо, Канада. — В 1964-65 шк. році на унівеситеті у Ватерльо (біля Кіченеру) був ведений заходами Українського Студентського Клюбу в цьому університеті і під проводом проф. В. Шелеста курс української літератури, як повноправний викладовий предмет. Виклади відбувалися кожного понеділка. У наступному академічному році далі буде ведений курс української літератури і культури. У програмі викладів він має число „Укр. 200". Крім нього буде відкритий другий курс для усіх, що цікавляться українською літературою і культурою.

УЛТП В ТОРОНТІ ПЕРЕВОДИТЬ ЗБІРКУ НА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В РИМІ

Торонто. — Українські лікарі, фармацевти та дентисти, члени місцевого Відділу Українського Лікарського Товариства Північної Америки переводять окрему грошову збірку на український університет у Римі. У Торонті створився для цієї справи окремий комітет, який на день 19 червня плянує вечерю для осіб, що пожертвують 100 дол. або більше на університет у Римі. Досі на цю вечерю зголосилося 280 осіб. Деякі українські лікарі вже готуються до виїзду на Загальні збори ГУ УЛТПА, які мають відбутися 29 травня 196[illegible] р [illegible] „Союзівці".

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАРОДНОГО ДОМУ В НЮ ЙОРКУ

В суботу 8 травня ц. р. відбулися тут Загальні Збори Українського Народного Дому, на яких вибрано п'ять нових членів дирекції, а саме: адв. І. Флиса, адв. В. Стека, д-ра Р. Осінчука, проф. М. Лисогора і Є. Стахова. Збори вирішили зменшити на майбутнє кількість членів дирекції з 21 до 15, з тим, що кожного року будуть обирані 5 членів. Предсідником зборів був адв. Ю. Волинець, секретарював Є. Стахів. На зборах вирішено також започаткувати заходи для збудування нового УНДОму на місці теперішнього.

ДОПОВІДЬ Д-РА ПЕТРА ГРИЦАКА В УВАН

Ню Йорк. — Відділ фізично-хемічно- математичних і технічних наук при УВАН в ЗДА влаштовує в неділю 16 травня ц. р. о год. 7-ій веч. в залі Академії при 206 Вест 100 вул. в Ню Йорку доповідь д-ра Петра Грицака п. н. „До проблеми астрофізики: означення температури сателіта в стадії затінення".

АМЕРИКАНСЬКА АВІЯЦІЯ МАЄ ВІДДІЛ „ЛІТАЮЧИХ КОЗАКІВ" З УКРАЇНСЬКИМ ТРИЗУБОМ НА УНІФОРМАХ І ЛІТАКАХ

Відділ „Літаючих Козаків" в авіяції ЗДА із своєю емблемою — Тризубом.

Летунська База Вебб, Тексас. — Як часом вам трапиться, що піднісши голову ви побачите американський військовий літак із відзнакою українського Тризуба, або як зустрінете на вулиці чи в льокалю офіцера чи пільота американської авіяції із такою ж відзначкою українського Тризуба, нашитому на лівому рукаві його військової уніформи, то знайте, що це вам не привиділося, що ви справді бачили відзнаку українського Тризуба на американському військовому літаку та на уніформі старшини американської авіяції, що ця відзнака офіціяльно апробована військовою командою та що літак і вояк з такою відзнакою належать до з'єднання „Літаючих Козаків" у системі авіяції ЗДА. Як це сталося? Лейтенант авіяції ЗДА Степан Н. Олек, син головної радної Українського Народного Союзу пані Олени і голови Окружного Комітету УНС в Шикаґо п. Миколи Олеків, відбуває свою службу на цій вишкільній базі і він мав за завдання подбати про відзнаку для відділу 48 випускників Кляси „66с". Йому вже змалку подобався Тризуб, з яким він постійно зустрічався в домі своїх, до речі вже народжених в Америці українських батьків, зустрічався в українській католицькій школі св. Петра і Павла в Пармі біля Клівленду в Огайо (він народжений в Клівленді), зустрічався в українських організаціях, до яких належить, зокрема в своєму Відділі УНСоюзу. І йому прийшла гадка, щоб цю гарну емблему запропонувати на відзнаку випускників старшинської авіяційної школи Кляси „66с", що він і зробив. Пропозиція була однодушно прийнята, але для її затвердження командою ще треба було мати історію цієї відзнаки. В цій справі лейтенат Олек звернувся до свого знайомого колектора відзнак і ґеральдика п. Ореста Городиського в Шикаґо та дістав від нього потрібну „біографію" Тризуба, в якій м.і. сказано, що це герб мітологічного бога моря Нептуна-Позейдона, що цей старинний герб прийняв за свій український князь Володимир Великий, який прийняв християнство з Византії та охрестив Україну й опісля під цим гербом захищав від нападів варвар не тільки свою країну, але й Европу з її християнською культурою. Знайомство з „біографією" Тризуба та його значенням і символікою, ще більше заохотило Клясу „66с", щоб прийняти його за свою емблему і так сталося, а військове командування пропозицію затвердило. Вся військова кар'єра випускників Кляси „66с" старшинської авіяційної школи проходитиме тепер під знаком Тризуба, а кляса прибрала ще й відповідну до своєї відзнаки назву, назвавши своє з'єднання „Літаючими Козаками". Уже з кінцем цього року має появитись ґрадуаційна книга з'єднання, яка на своїй обкладинці матиме його емблему: український Тризуб. Коротко про лейтенанта Степана Олека: народився в Клівленді, там же ходив до початкової української католицької школи та, головно, дістав тверді основи українського виховання в домі своїх батьків, Миколи й Олени Олеків, які опісля перейшли жити до Шикаґо. Тут уже Степан Олек закінчив середню школу, а університетські студії відбув та закінчив в колеґії Ко в Сідар Рапідс в Айові в 1964-му році, одержавши рівночасно й комісію другого лейтенанта авіяції ЗДА. Ще в 1963-му році він дістав свої „крила", відбувши найбільш дбайливий та інтенсивний не тільки авіяційний вишкіл, але й практику, не зважаючи на свій молодий вік. Лейтенант Олек тепер приділений до вишколу інших молодих старшин-пілотів, між іншим у летах і керуванні суперсонічними джетовими літаками.

Лейтенант авіяції Степан Н. Олек. Чорне коло на рукаві — це червоний Тризуб на чорному тлі, а що фотознімка кольорова, то деталів на кліші не видко.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ
(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

БЕЗМОТОРОВІ АВТОМОБІЛІ

Чудо техніки — безмоторові автомобілі можна побачити в колгоспі „Зірка", Козівського району, Тернопільської области. Це чудо створила Теребовлянська філія „Сільськогосподарської техніки", яка ще в червні минулого року прийняла від колгоспу на ремонт чотири автомобільних мотори, а назад з ремонту їх не повертає. („Перець", ч. 6)

НОВІТНІ РОБІНЗОНИ

Голий, необжитий клапоть чорної землі. Немає нічого: рівнина і тиша. Тут в околицях Кременчука збудували нове селище.

Спеціяльний кореспондент „Перцю" (березень ц. р.) пише:

До найближчої крамниці одним поселенцям треба чвалати кілометр-півтора, іншим — і до трьох кілометрів.

Діткам до школи доводиться тьопати у пітьмі, а в негоду ще й по болоті непролазному по 5 кілометрів.

Про лазню та про хоч якунебудь майстерню ніхто й не мріє. Не завжди сюди і машина швидкої допомоги добереться. До найближчої автобусної зупинки три-чотири кілометри.

З ФАБРИКИ ЧИМЧИКУЙ ДО МАЙСТЕРНІ

Крилаті слова Гамлета „і черевиків ще не стоптала" були б недоречними, якби їх застосувати до виробів Бердичівського взуттєвого комбінату або Чернігівської взуттєвої фабрики.

Якби королева взула черевики, вироблені на цих фабриках, — глузує П. Тимчук у „Перці" ч. 5, — то вже через кілька днів вимушена була б чимчикувати до ремонтної майстерні.

ПОНЕВІРЯННЯ З ЧЕРЕВИКАМИ

Мешканець Полтави Ракша розповідає 18 квітня в часописі „Рабочая Газета" про свої митарства з парою черевиків фірми „Прогрес". Щоб повернути їх на фабрику, йому довелося стоптати ще одну пару взуття — то ходив до крамниці, то на базу, то шукав т. зв. експерта... Потім довелося йти на пошту та ще й за свій рахунок відіслати їх на фабрику.

ВУЗЬКІ ШТАНИ ПЕРЕМОГЛИ

Років з десять Оверко воював із вузькими штаньми, як з проявом ворожої культури, — пише Микола Білкун у „Перці" ч. 5. Битва буде жорстокою, затяжною і скінчилася не на користь Оверка.

Вузькі штани вийшли переможцями... Залишилося воювати з джазом.

ВОДИЧКА З ОТРУЙНИМ СИРОПОМ

Усні відпадки виробництва Новоукраїнська Цукроварня (Кіровоградська область) випускає у річку. Цим сиропом, — пише „Перець", — отруюють не лише рибу, але й настрій людей, які живуть поблизу.

ХОЧ ЦВЯХИ ЗАБИВАЙ

Дитячі черевички виробництва білоцерківських та житомирських взуттярів, — читаємо в „Перці" ч. 5. — такі грубі й тверді, що ними можна забивати цвяхи.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Рішучість виплачується

„Виходить, бодай як дотепер, що рішучість у світі виплачується", — стверджує „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 17 травня ц. р., і доказує це такими фактами :ані Північний В'єтнам, ані Совєтський Союз, ані комуністичний Китай не здійснили своїх погроз одверто й активно втрутитися в південно-в'єтнамську „визвольну війну". Також Кастро напевно зацукався, коли затіяна ним провокація в Домініканській республіці спричинила негайну реакцію Америки у вигляді збройного висаду в Санто Домінґо. „Президент Джансон очевидячки переконаний у тому, що треба приймати і зберігати ініціятиву. Комуністи з аґресивними ідеями не можуть уже довше свобідно маршувати вперед".

Ця характеристика цілком правильна. Вона потверджує слушність тверджень знавців комуністичного світу, які не з книжок, філософських міркувань чи коротких туристичних прогулянок, а на власній шкірі й у війні з комуністичними аґресорами пізнали їхню ментальність. Правда, політичні еміґранти завжди схильні перебільшувати власне політичне знання і недоцінювати його в країні нового поселення. Наприклад, коли йдеться про знання фактів у комуністичних країнах, про знання тамошньої збройної сили, стану економіки, технології і інших реальних складових чинників дійсности, то західні амбасади, розвідчі апарати і прерізні дослідні центри, що стоять на послугах західніх держав, мають і постачають безумовно кращі матеріяли, ніж їх можуть мати еміґранти, тим паче, коли минуло вже багато років від часу „ексодусу". Але еміґранти таки в одному краще знають комуністичний світ: знають психіку большевицьких апаратчиків, знають психіку москалів та настрої уярмлених большевиками і доморослими комуністами народів.

І тому рацію мали мадярські еміґранти, що коли б у 1956 році ЗДА були пересунули над мадярсько-австрійський кордон свої дивізії, то не було б совєтських танків у Будапешті, — рацію мали німці, що коли б західні залоги в Західньому Берліні переступили були 12 серпня 1961 р. східньоберлінський кордон — не було б „муру ганьби", — коли б у квітні 1961 або у жовтні 1963 американці провели були десант на Кубі — не було б там нині Фіделя Кастра, і все це обійшлося б без великої війни. Вияв рішучости в кожній отій історичній нагоді був би „виплатився" так само, як тепер виплатився в Санто Домінґо. Якщо американський Уряд прийшов до цього переконання і виявлятиме в майбутньому рішучість і не буде рахуватися з комуністичним шантажем ані з опінією доморослих боягузів, то це вийде на добро Америці і всьому вільному світові.

У цьому випадку дійсно можна сказати „краще пізно, як ніколи". Рішучість президента Джансона, виявлена в справі загрози комунізму в Домініканській республіці, „виплачується" не тільки на закордонно-політичному, але й внутрішньо-американському відтинку. Безпосередньо після висаду в Санто Домінґо пішла хвиля критичних статтей в усій ліберальній пресі, протести, демонстрації в університетських кемпусах. Але критики завжди мовкнуть, коли критикований має успіх. Рішуча політика президента Джансона має успіх і повинна протверезити багатьох доморослих угодівців.

Заслужена пошана

Нав'язуючи до февдальних часів, коли в суспільстві грали рішальну ролю три головні кляси-домени: священство, шляхта і нарід, в Америці називають пресу тією „четвертою доменею", яка грає рішальну ролю в суспільстві. Коли ж мова про історичний розвиток української преси, то справжнім потентатом і володарем такої української „четвертої домени" був Іван Тиктор, засновник і директор найбільшого в нашій історії пресового концерну „Українська Преса", в якій появлявся від 1923-го року щоденник „Новий Час", від 1928-го року тижневик „Народна Справа", опісля півтижневик „Наш Прапор", а далі дитячий журнал „Дзвіночок" із місячною бібліотечкою для доросту „Ранок", сатирично-гумористичний журнал „Комар", часопис „Наш Лемко", видання „Історії України", „Історії Українського Війська", „Історії української культури", книжкової серії „Українська Бібліотека" та цілий ряд інших періодичних, неперіодичних часописних, журнальних і книжкових публікацій.

Дорібок „Українського Видавництва" такий же великий в нашій істморії, як і заслуги його творця і директора.

Минає 45 років видавничої діяльности Івана Тиктора і 40 років від часу заснування ним „Українського Видавництва". Воєнні буревії зруйнували величезний матеріяльний стан посідання того в-ва, як і саме в-во, але назавжди залишиться в українській духовій скарбниці той великий доробок, що його створило „Українське Видавництво" завдяки його засновникові — директорові та десяткам співробітників.

Тому то можна тільки привітати ініціятиву очолюваного ред. Василем Качмарем, як головою, та дир. Ярославом Пастушенком, як секретарем, Комітету, який поставив собі за завдання вшанувати Івана Тиктора, що проживає тепер у Вінніпеґу, окремою товариською зустріччю в Ню Йорку в неділю, 16-го травня, при нагоді відзначування 50-річчя Збройного Чину Українських Січових Стрільців. Це буде в кожному відношенні заслужене вшанування.

„Свобода" має всі причини на те, щоб до цього вшанування заслуженого українського діяча преси всім серцем прилучитись. Вона ж бо з Іваном Тиктором та його „Українським Видавництвом" таки справді споріднена, і не тільки своєю активністю та професією. Велика бо частина „Свободи" між двома світовими війнами заповнювалась передруками з видань Івана Тиктора, зокрема передруками звідомлень з українських політичних процесів та українського політичного життя в Західній Україні. Що більше, багато, якщо не більшість, авторів, відомих з видань Тиктора, опісля продовжували й нині продовжують свою службу народові на сторінках „Свободи". А неперевершений успіх Тикторового „Українського Видавництва" був для багатьох заохотою та стимулом братися до цього відповідального діла. Тим то ім'я Івана Тиктора ввійде до нашої історії, як ім'я людини, яка своєю ініціятивою, енерґією та завзяттям творила з нічого великі, непроминальні вартості.

Іванові Тикторові, заслуженому діячеві „четвертої домени", наш салют, повний пошани і найкращих побажань!

Д-р Михайло Данилюк

ВІЙНА ВИРІШИТЬСЯ ШКІЛЬНИМИ КЛЯСАМИ

Такий висновок робить В. Бентон, колишній державний підсекретар, тепер амбасадор ЗДА в ЮНЕСКО і відомий видавець Енциклопедії Британіки в передовій статті „Бічної Книги Британіки" на 1965 рік на тему „Вчителі і ті, яких вчать в СССР".

До цієї проблеми підійшов В. Бентон скорше як журналіст, а не аналітик, про що й сам згадує. Ця надзвичайно цікава стаття є наслідком довголітніх студій шкільництва ЗДА та СССР, що завершились візитою автора до Совєтського Союзу на пропозицію сенатора Фулбрайта, голови сенатської комісії зовнішніх зв'язків.

Господарем під час візити був т. зв. Союз Совєтських Товариств Культурних Зв'язків із Закордоном, про який Бентон недвозначно говорить, що, хоч він і прибирає позу приватної організації, кожному ясно, що він є під міцною державною контролею.

Бентон ставить питання: чи добре є совєтське шкільництво, і сам дає відповідь: добре, навіть дуже добре і робиться щораз кращим для цілей комунізму... Шкільництво в СССР — один із найважливіших інструментів державної політики, і тому його підтримують всі совєтські вожді — ленінці, сталінці, і ті, що прийшли після Хрущова.

Підхід усіх совєтських вождів, минулих і сучасних, чи не найкраще схопив Хрущов у своєму вислові на 22-му з'їзді комуністичної партії: „Справа чести і патріотичного обов'язку кожного совєтського науковця — поставити совєтську науку на передову позицію в усіх важливих галузях знання". Туди, каже Бентон, прямує совєтська політика, а під її контролею і совєтська наука.

Наука, отже, не для людини, не для поступу цивілізації, а для експансії совєтської ідеології. Свобода науки постільки, поскільки вона служить державній політиці так, як і „свобода" культури та мистецтва, якщо вона „відтворює" совєтський соцреалізм.

Комуністична партія, пише Бентон, це інтеґрована понад усе політична, економічна й соціяльна система, яка є джерелом всієї сили і яка вимагає від своїх громадян безмежної відданости.

Наука — як джерело безмежного знання, що має невичерпну силу творіння — мусить бути поставлена на службу комуністичній системі, а тому шкільництво стає життьовою кров'ю в жилах компартії. В цьому секрет інтенсивної розбудови совєтського шкільництва, яке далеке від бомбастичних тверджень совєтської пропаґанди про освіту, культуру, поступ і „краще життя".

Порівнюючи шкільництво і науку в ЗДА і СССР, Бентон стверджує, що американською мрією є створення кращої і вищої індивідуальности, а не вищої і міцніщої державної системи. Добро державної системи є кінцевою ціллю у вишколі совєтських громадян, тоді як добро людини є кінцевим кличем американської системи. Ціль совєтської системи — комунізація світу, тоді як американської — свобода людини, з поміччю якої можна осягнути багатосторонність людського призначення. Совєтська система прямує до створення „совєтської людини", тоді як американська система не має ідеологічних заложень перетоплення всіх людей в один тип.

Інакше кажучи, Бентон вбачає цілковиту ідеологічну перевагу в цілях і основах американського шкільництва над совєтським. Одначе, в аналізі структури шкільництва в СССР, енерґії розбудови його, дослідчої роботи над новими методами навчання, інтенсивності навчання, видатків держави на цю справу — приходить до висновків признання. Видатки СССР на розбудову навчання майже дорівнюють видаткам на оборону (в 1963 році по 13.8 більйона рублів), і вже цей факт говорить, що большевики стараються за всяку ціну „доґнати і переґнати". Інтенсивність і послідовність у розбудові совєтського шкільництва насторожують американських фахівців, які вважають, що при сучасних методах розбудови шкіл в ЗДА СССР має нагоду доґнати вільний світ своєю продукцією наукових і професійних сил. Хто знає, чи недавній закон про 1.3 більйона долярів на додаткову допомогу школам в бюджеті ЗДА не є вже наслідком певних висновків, які говорять про нові пляни розбудови американського шкільництва.

Маючи на увазі цілі совєтського шкільництва, як знаряддя комуністичної системи, Бентон звертає увагу на слабкі місця американської школи.

Він передбачає чимало змін у системі шкільництва ЗДА, підготові вчительських кадрів, наукових і професійних робітників. Такі зміни — це мементо для американського інтелектуального світу. Мало того, він вважає, що від цих змін залежатиме дальша доля Америки.

В світлі таких міркувань цього визначного публіциста насувається чимало думок.

Отже, атомові бомби і ракети чи — джерело їх — людський розум, досвід, вишкіл і кадри вирішать майбутнє людства?

Матеріяльний продукт сьогоднішньої цивілізації чи духовий і науковий продукт завтрішньої людини визначить дальший шлях розвитку? Немає сумніву, в котрий бік падає осуд, і в напрямі духових надбань завтрішньої людини вже ведуться не то перегони, не то війна шкільних кляс двох світів, двох систем — комуністично-тоталітарної і демократично-вільної. Мета різна: з одного боку намагання захопити людську духовість в окови доґми і поставити її рабом свого типу тоталітарної держави, а з другого — винести духовість новітньої ґенерації на вершини вільного творіння і поставити її на службу людини з великої букви. Безкровна вій-

(Закінчення на сторінці 4-ій)

Д-р Степан Ріпецький

ВИСТАВКА ІСТОРИЧНИХ ПАМ'ЯТОК УСС

В програмі ювілейного з'їзду УСС, що має відбутися в Ню Йорку в днях 15 і 16 травня ц. р., передбачено також виставку історичних пам'яток УСС.

При Братстві УСС існує Історично - Архівна Комісія, яка протягом років веде досить інтенсивну історично-дослідну і архівну працю над історією Українського Січового Стрілецтва. Коло двох років тому Братство УСС почало одержувати завдяки УВУ в Мюнхені поважні архівні матеріяли кол. Бойової Управи УСС у Відні з 1914-1919 рр., якими завідує згадана комісія, упорядковує їх, студіює, досліджує їх зміст і приступає в найближчому часі до їх частинної публікації. В зв'язку із згаданим ювілейним з'їздом УСС буде влаштована в Ню Йорку в трьох залях Народного Дому при 2-ій Евеню виставка історичних пам'яток УСС, основною базою якої є матеріяли архіву кол. Бойової Управи.

Виставка буде складатися з: мистецьких образів мистців УСС, побільшених світлин з історії УСС, історичних документів УСС та різних пам'яткових предметів, публікацій, преси УСС та про УСС і інших експонатів.

Усіх образів буде коло 60. Це в першій мірі збережені малюнки (акварелі) Осипа Куриласа і Івана Іванця, їх рисунки - портрети та різні рисунки і шкіци — всього коло 30. Зокрема цінними є три великі акварелі Куриласа, репродуковані Бойовою Управою на кольорових листівках. Це: „Ой видно село", „Прощання", „Після бою" та його знамениті портрети - рисунки УСС-ів. З новіших малярів виставлять свої малюнки: І. Кучмак (12 олійних образів із стрілецької тематики) та Е. Козак (12 образів „темпера", ілюстрації стрілецьких пісень). Ю. Буцманюк виставить олійний портрет полк. Д. Вітовського, а Михайло Мороз образ „Стрілецька пієта". Будуть також репродукції Л. Геца, О. Сорохтея, І. Іванця і О. Куриласа.

Усіх побільшених світлин більшого й меншого розміру буде понад 300, які зображують основні моменти історії УСС, почавши від довоєнних часів (січовий і сокільський рухи, довоєнні стрілецькі товариства, Шевченківський здвиг у червні 1914 р.). В тому числі є понад 50 великих світлин, що збереглися з кол. виставок УСС у Відні (1917) і Львові (1918). Майже половина всіх світлин досі невідомі, не були ще репродуковані. Усі світлини високої якости, по - мистецьки виконані.

Ориґінальних документів з історії УСС буде на виставці коло 250, за всі роки історії УСС та з усіх груп, установ, команд, організацій, що входили в склад УСС. Будуть це в першій мірі численні організаційні і бойові прикази команди полку чи потім Леґіону УСС та курінних команд, — службові письма і листи, — зарядження, заяви і інструкції Бойової Управи, — письма і зарядження нач. команданта УСС М. Галущинського, — письма, прикази і інструкції вищих австрійських команд і установ, — бойові звідомлення нижчих команд, — звіти Пресової Кватири, — протоколи Бойової Управи, — щоденники і записи проф. І. Боберського, — політично - громадського змісту заяви старшин УСС, — автобіографії різних УСС-ів, — записник дес. саніт. В. Ганьківського з Маківки, — описи походів і боїв різних авторів, — хроніка походів і бойових дій сотень: З. Носковського, Р. Дудинського і О. Бушковського, — багато листів старшин УСС, — ранні звіти сотень і куренів, — письма зв'язкового Бойової Управи д-ра В. Старосольського, листи з полону О. Степанівни, І. Чмоли, І. Іванця і інших, — колекція листів д-ра С. Ріпецького з Карпат, Маківки, Болехова, Викторова, Сосонова, Лисоні і т. д., — революційні летючки на Україну, — філятелія УСС (листи і листівки зі стрілецькими марками), — службові записники, — спогади багатьох УСС-ів, статистика, — листи втрат, афіші і відозви, мапи, шкіци бойових акцій і багато інших документів.

Також цікавий буде показ літератури УСС: преса УСС (рідкі примірники), давні публікації УСС і Бойової Управи та новіші „Червоної Калини". Чужа преса про УСС. Давні числа „Діла" і „Українського Слова" про УСС. „Вістник Союзу Визволення України" і ін.

Окрему групу експонатів становлять різні пам'яткові предмети: булава, різьблена мистцем - гуцулом Шкрібляком, прекрасно інкрустована, призначена для команданта УСС, згл. голови Бойової Управи, — баґнет пхор. Миколи Опоки, що був розстріляний большевиками у Києві 1920 року, — різні відзнаки, емблеми і медалі УСС, — ориґінальні січові ленти з-перед 1914 р. — копія прапора УСС, виготовлена на основі ориґінальних рисунків, — книги відвідувачів виставки УСС у Відні 1916/1917 із масою автографів, — прегарна книга відвідувачів виставки УСС в Тернополі з 1936 р. із чудово вишиваною обкладинкою із тисячами підписів, м. ін. ген. М. Тарнавського і інших визначних громадян, та багато інших пам'яткових предметів.

Уладження цієї виставки вимагало багатьох заходів, праці і коштів. Думаємо, що наше громадянство виявить одушевлене зацікавлення і масово відвідає цю особливу, мабуть першу в Ню Йорку, виставку свідків прецінних документів історії Українського Січового Стрілецтва, що чудом збереглися для майбутніх поколінь. Зокрема наші організації молоді повинні скористати з цієї надзвичайної можливости національного освідомлення своїх членів і подбати, щоб вони організовано й численно відвідали цю історичну виставку.

Відкриття виставки відбудеться в неділю 16 травня о год. 11-ій перед пол. в бічній залі Народного Дому. Виставка відбуватиметься в трьох залях Народного Дому від 16 до 23 травня включно.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО НАЗВУ КОНЦТАБОРИ

У „Свободі" ч. 65 з 7 квітня ц. р. в рубриці „Голоси читачів" надруковано міркування п. М. Млакового про те, як треба правильно називати совєтські концентраційні табори. Автор доводить потребу змінити термін „концтабори" на „табори невільничої праці", що, на його думку, ліпше визначає їх суть.

Свій допис п. Млаковий закінчує таким твердженням: „назва „концентраційні" зм'якшує та вибілює народовбивчі злочини Москви в її таборах, назва ж „невільничої праці" — ті злочини розкриває".

Зміна назви цих пекельних таборів сама по собі нічого не дасть, хібащо внесе плутанину. Справа не в тім, що ті табори звуться „концентраційними", а в тім, що там пляново, систематично й послідовно винищуються поневолені Москвою народи. Про це і повинні знати всі в світі, незалежно від того, як вони будуть називати ті фабрики смерти.

Рабовласницька держава СССР у своїй системі не має взагалі закладів вільної праці. На доказ цього варто познайомитися з працею совєтського академіка Д. Грекова „Крестьяне на Руси з древнейших времен до XVII века" (кн. II, вид. Академії Наук СССР, Москва 1954), де сказано: „Адже раб відрізняється від селянина тим, що в раба нема своїх засобів виробництва, у селянина є свої знаряддя виробництва і своє приватне господарство; раб сам є засобом виробництва, це живий робочий інвентар, селянин же — самостійний господар".

„З цього ясний висновок, — пише проф. Є. Онацький у своїй МУЕ, — що наші селяни, позбавлені своїх засобів виробництва та свого приватного господарства, загнані в колгоспи, стали під совєтським ярмом безправними рабами. Як рабами стали й робітники, що теж зробилися „робочим інвентарем". Рабами стали й інтеліґенти, що не сміють мати власної думки, а мусять думати так, як наказує генеральна лінія комуністичної московської партії".

Тож, коли б ми хотіли бути послідовними, то мусіли б змінювати і „колгосп" на — „колектив невільничої праці", а далі фабрики, заводи й установи...

Крім того в СССР існувала офіційна назва „примусові роботи", кара дисциплінарного характеру переважно для селян, яка вимірювалась реченцем від одного місяця до року. Таку кару відбувалося по невеликих місцевих таборах в обширі одного чи декількох районів. Отже, треба не мішати „великого" з „малим", бо „примусова праця" і „невільнича праця" — можуть трактуватися як синоніми.

Назву „концентраційні табори" спочатку вживалося в совєтській пресі на означення німецьких таборів винищування „унтерменшів", а пізніше сам нарід поширив її й на совєтські „поправно - трудові табори", незалежно від волі офіційної влади. За довгий час свого існування ця назва набула традиції і стала синонімом для означення соціяльно - політичного устрою СССР.

Що ж означають насправді ці два слова „концентраційний табір"? Це — поняття ніяк не обмежується такими значеннями як „скупчення", „зосередження", „об'єднання" і т. д. „Концентраційний табір" включає до свого змісту поняття „ізоляції", „примусової роботи", концентрованих засобів визиску людської сили, фізичного і морального нищення людей. „Концентраційний" — це також „здушений", „спресований".

Ось чому назва „концентраційний табір" цілком відповідає поняттю як німецьких, так і совєтських такого роду закладів, а поняття „невільнича праця" є лише елементом в цілому.

П. С.

Гіксвіл, Н. Й.

ПРО ВЕЛИКОДНІ ПОБАЖАННЯ ВЛАДИК

Ґратулюю за вміщення святочних побажань Владик обидвох віровизнань. Хто читав їх, напевно змінив своє відношення до друзів другого віровизнання, а це потрібне для ведення дальшої боротьби за самостійність Української Держави. Це найкращий приклад, який дали для своїх вірних Пастирі українських Церков!

Христос Воскрес!

о. Омелян Мицик

Честер, Па.

Підтримують акредитацію української мови в Манітобському університеті

Вінніпеґ. — Як повідомляє часопис „Новий Шлях" з 8 травня ц. р., на теперішній сесії Манітобської леґіслятури, сім представників політичних партій заявились за навчання української мови та за матрикуляційне визнання її в Манітобському університеті. Підсумовуючи заяви в справі української мови, лідер НДПартії Р. Полей сказав: „Усі ми намагаємось сказати одне й те ж. Кожний з нас хоче, щоб українська мова була повністю акредитована". Питання української мови на сесії порушив Іван Танчак (ліберал з Емерсону).

Він вимагав, щоб українська мова була визнана, як матрикуляційна і з повним кредитом при вступі до університету. Фред Клим (консерватист — Спрінґфілд) звернувся до леґіслятури з вимогою вирішити питання української мови так, щоб при вступі до університету ця мова була визнана на рівні інших предметів. Лідер лібералів Г. Молґат сказав, що „українська мова повинна бути визнана, як матрикуляційний предмет на університеті". Дебати щодо цієї справи на сесії леґіслятури тривають далі і канадійські українці сподіваються їх позитивного вирішення.

Софія Парфанович

ДИСКУСІЯ З КНИГОЮ

(З циклу: Голос із провінції)

(2)

Читання тривало довго, і відбувалось тільки поночі, коли безсоння мучило мене.

Досі я вживала іншого заходу: робила домашні рахунки. Додавала стовпчик з п'ятнадцятьох рядків, знаходила в ньому помилки принаймні на кілька долярів, перечислювала ще раз, знаходила ще більші помилки, перечислювала... і засинала. Діє певно, безпомилково. Краще, як американські „сліпінпілс". Тепер я читала Пришвіна і швидко засипала у спокої духа, з певністю, що шкідників винищено ще до часу писання книги і що в ній буде тільки казка про чемних дітей. Ніяких там ГПУ — такого поганого ви, мабуть, у всій російській літературі не знайдете. То тільки українці вчепились тих нещасних скорочень. Та, кпинки й жарти, болячі одні і другі, були моєю першою реакцією на попис нашого майстра.

Вибачте, читачі, що дещо з того попало тут. Зате тепер постараюсь зібрати думки, позбавлені іронії чи сарказму, але в моєму розумінні згідні з дійсністю. В одній із моїх статтей „З провінції" я згадала і тепер повторюю: я собі скромна людина. Що читала чи писала, те й робила. Я не доктор від літератури, що знав би, чим її лікувати.

Отже, по черзі.

У чому слабість нашої прози? — якщо признавати її, прислухуючись до тверджень наших знавців.

По-моєму, в надто реальному зображенні дійсности. Байдуже, на селі чи в таборах смерти — уже великих місцях нищення людини. У нашій безпосередності. Нами, нашим народом пережите таке яскраве, таке жорстоко-справжнє, що ми не вміємо взяти відступу від нього. Ми пишемо кров'ю нашого серця і серця нашого народу. Ми не вміємо стати осторонь і діяти як мистці, що граються персонажами, як ляльками. З життя і мук нашого народу ми не вміємо зробити фікції, в якій тло, може ще якісь складники, дійсні, а сюжет, тема надумані. Страждання їхніх персонажів паперові, історія переважно надумана, а цілість побудована так, щоб дати читачеві максимум сенсації і, очевидно, „гепі-енд". На жаль, з нашої трагедії зробити сенсацію, та ще й з щасливою розв'язкою, тяжко, а то й неможливе.

Тим сприятливі для читача, а ще чужого, „Тигролови".

Людина не піддається фатумові, переживає авантюри, для переживання яких не треба бути українцем, та ще з отого нещасного села, і — є щасливе закінчення. Таке, яке мала б інша повість, написана письменником іншого народу.

Карло Май ніколи не був у Америці і не бачив індіян, а його оповідання читаєте одним душком. Мало того: пам'ятаєте мало не ціле життя:

Та вертаймося до села й описів дійсности. Ми цього не можемо не робити.

Мало того: ми мусимо зафіксувати все, що прожив наш нарід у зловісні роки „побудови соціялізму" і переживає досі. Це наш собачий обов'язок. Хай і коштом „слави". Ми свідомі того, що, замість блискучої палати, будуємо дім. Наші попередники поклали під нього кріпкі підвалини. Тепер за нами — класти стіни. Цегла за цеглою, тинк, вапно, пісок, вода.

З них — дім української літератури. Один з нас робить це ліпше, інший гірше чи слабше. Як уміємо. То не значить, що ми впевнені в майстерності нашої будови. Може ті, що прийдуть по нас, використають матеріял і спосіб побудови, може навіть розкидають старий будинок і покладуть новий. Але — і дай Боже! — їм не болітиме те, що так болить чи боліло нам.

Так, ми будуємо той будинок. Чи хтось каже, що його немає, чи він є. Бо як не може бути того, що справжнє, живе і дійсне? Он і вікна: крізь них видно світ. Хоч будинок великий, але вікна, як звичайно, малі. І хоч кажуть, що не стільки світу, що в вікні, на жаль, для нас його справді лиш стільки.

Даху на нашому будинкові ще не покладено. Але кожен з нас, кладучи свою цеглину, має в душі таємне, солодке сподівання, що це він завершить дім своїми руками.

У міжчасі інші наші товариші не вгавають. Он і діти вже в хаті, хоч, за словами поета, хата ще безверха. Он же їм розказують казок і співають пісень. А тут поруч і котик сидить на стільці, а біля хати побріхує пес-вірний сторож житла і товариш людини.

Як же казати, що їх усіх немає: ні хати, ні її пожильців? Бо вона невелика? Бо тільки коли вона велика — вона література? Наводжу цитату з неповторного „МУР"-у ч. III. ст.42: „У Вольтеровому „Кандіді" є така розмова: — скажіть мені, скільки театральних п'єс є тепер у Франції? — Щось п'ять чи шість тисяч — Це багато! — А скільки між ними добрих? — Яких п'ятнадцять. — Це багато".

Скільки, врешті-решт, у нас „в екзилі" письменників-прозаїків? Не ділімо їх на великих, середніх, малих. Наш дім, наша література не така вже багата, щоб перебирала та „крутила носом".

Один літературознавець приступив раз до середньої величини письменника і запитав: — Хто сказав вам, що ви письменник? — Моя голова і моя рука! Якби я шив одяг, ніхто не вагався б назвати мене кравцем. А який я кравець — покликані вирішити мої відборці, а не сторонні глядачі.

Так, отже, поставмо таку тезу: проза в нас є; — два: вона надто реальна й дійсна, і в цьому її слабість. Її немає так багато, щоб було з чого вибирати і щоб можна було розкидати її і знеславлювати.

Чим вона гірша чи слабша за оцю знамениту поезію? Один мій знайомий, побачивши на стіні череп'я, поламані ціпки й порозливані плями, запитав у мене, що це таке?

(Далі буде)

В СУБОТУ, 22-ГО ТРАВНЯ ПО ПОЛУДНІ, ВЕЛИКІ ВРОЧИСТОСТІ ВМУРУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ У ПОСТАМЕНТ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ!

З ЖИТТЯ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

(II)

Історично - Філософічна Секція

Дня 13-го лютого 1965 р. д-р Ф. Б. Корчмарик виголосив доповідь н. т. „Києво-Печерський монастир та християнізація Европейського Сходу".

Дня 10 квітня 1965 вшановано спільно з Т-вом Прихильників УНРади — 25-річчя смерти проф. д-ра Олександро Лотоцького. Конференцію відкрив проф. д-р В. Лев, закрив — проф. д-р В. Стецюк, а доповіді виголосили проф. д-р Р. Смаль-Стоцький „О. Лотоцький як людина і державний муж", проф. д-р Гр. Лужницький „Наукова і літературна діяльність О. Лотоцького"; проф. І. Власовський ,О. Лотоцький як церковний іяч" (Доповідь відчитав о. Мітрат А. Селепина); д-р Б. де Велігост Лотоцький влаштував лід час конференції виставку праць і творів О. Лотоцького.

Економічна Комісія

Дня 10-го жовтня 1964 року проф. д-р М. Величківський виголосив доповідь на тему „Інтенсифікація сільсько-господарського виробництва в СССР за Хрущовим"; дня 16 січня 1965 — п. Т. Витвицький дав доповідь „Соціялізм у сільському господарстві та у інших ділянках народного господарства".

Мистецтвознавча Комісія

Дня 20 лютого 1965 проф. П. Мегик доповідав на тему „Українці студентами Варшавської Академії Мистецтв", дня 27 березня 1965 — проф. д-р В. Безушко доповідав про „Мистецтво і виховання".

Український Військово-Історичний Інститут

Дня 19 вересня 1964 д-р І. Рижій доповідав про „Санітарну службу у Львові в часі Листопадових Днів 1918 р."; дня 17 жовтня 1964 ген. ген. штабу А. Валійський доповідав н. т. „Похід з'єднаних українських армій на Київ в осені 1919 р."; дня 27 лютого 1965 — проф. д-р Я. Зозуля доповідав про „Відступ з Києва в січні 1918 р. і організація санітарної служби в українській армії". Дня -17-го квітня відзначено 50-річчя виступу УСС-ів, з доповідями проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького н. т. „Союз Визволення України і Українське Січове Стрілецтво" і проф. д-ра В. Калини н. т. „Українські Січові Стрільці в історичному аспікті".

Філологічна Секція

Дня 7 листопада 1964 р. вшановано 70-річчя народин проф. Євгена Онацького. Доповіді виголосили проф. д-р Гр. Лужницький „Життя і творчість проф. Онацького"; проф. д-р Р. Смаль-Стоцький „Політична діяльність проф. Онацького на терені Італії"; мистець В. Ласовський „Громадська діяльність проф. Онацького в Арґентині з 1949 року по сьогодні"; статтю проф. Онацького „Сіль в українських віруваннях і приповідках" відчитав інж. Р. Кобринський. Вступне слово про Ювілята виголосив проф. д-р В. Лев, а на закінчення „Заключне слово" сказав проф. д-р В. Стецюк. Дня 5 грудня 1964 р. д-р В. Безушко виголосив доповідь „Генрі IV" Вілліяма Шекспіра. Значення драми і завваги до перекладу Т. Осьмачки" і проф. П. Савчук „Життя і творчість Павла Грабовського". Проф. д-р В. Стецюк доповідав у вступному слові про „Знайомство з Шекспіром на Україні", а в заключному слові про „Місце Павла Грабовського в українській літературі". Дня 26 грудня 1964 відбулася Зустріч учасників З'їзду Асоціяції Модерних Мов з громадянством. Доповідь виголосив проф. В. Жила „Діялектичні особливості мови в повісті П. Мирного „Хіба воли ревуть, як ясла повні", а проф. д-р Яр. Рудницький говорив про ,Стан слявістики в університетах Канади". З черги учасники З'їзду інформували про стан української філології в їхніх осередках праці. Дня 2 січня 1965 р. вшановано спільною Конференцією із Шкільною Радою — 75-річчя народин і 50-річчя педагогічної і наукової праці проф. д-ра К. Кисілевського. Проф. д-р В. Лев виголосив вступне слово, проф. д-р П. Ковалів говорив про „Проф. Кисілевського як філолога", проф. д-р В. Стецюк передав привіти від Управи НТШ і УВУ, а проф. д-р Е. Жарський — від Шкільної Ради. На закінчення Ювілят виголосив коротке слово. Дня 9 січня 1965 проф. д-р П. Ковалів виголосив доповідь „Проблеми слов'янської філології"; 6 лютого 1965 — проф. В. Чапленко говорив про „Національно - мовну політику більшовиків в УССР за т. зв. воєнного комунізму".

Комісія Реґіональних Дослідів і Публікацій

Дня 30 січня 1965 р. відбулася чергова сесія з участю Ради Реґіональних Комітетів, на якій обговорено біжучі справи Ради, а проф. д-р В. Лев виголосив доповідь „Реґіональний Збірник одного села в Західній Україні".

Математично - Природописно - Лікарська Секція

Спільна Щорічна Наукова Конференція НТШ і Українського Лікарського Т-ва П. А. відбулося 13 березня 1965 р. Доповіді виголосили: д-р Е. Грабарчук ,Вплив алькоголю на нервову систему людей" і д-р Л. Стефанівська на тему „Регабілітація — нова спеціяльність лікарської науки". По Конференції висвітлено наукові фільми.

Осередок НТШ у Вашинґтоні

Дня 12 грудня 1964 вшановано 25-річчя проголошення самостійности Карпатської України. Доповідь н. т. „Карпатська Україна за доби ЧСР та проголошення її самостійности" виголосив д-р М. Кушніренко, а 6 лютого 1965 о. проф. д-р М. Войнар дав доповідь про „Папу Олександра IV і Даниїла Галицького". При тій нагоді вшановано пам'ять д-ра Я. Хміле́вського. Доповіді виголосили д-р П. Оришкевич і д-р Я. Шав'як. Дня 13 березня 1965 відбулася спільна з УВАН Шевченківська Конференція, на якій доповіді виголосили проф. д-р П. Ковалів „Роля Т. Шевченка у формуванні нової української літературної мови" і д-р М. Корбутяк „Т. Шевченко і Айра Олдрідж".

ВИДАВНИЧІ СПРАВИ

У звітному періоді появилися такі дальші видання НТШ в ЗДА:

ЗАПИСКИ НТШ том 175 — Б. Винар „Українська промисловість" том І;

том 178 — М. Чубатий „Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східньослов'янських націй". (Наклад ООЧСУ).

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНОЗНАВСТВА том 10 — М. Стахів „Україна в добі Директорії УНР", томи 1 - 5. (Наклад У.Н.І.Бібліотеки, Скрентон).

том 14 — Ф. Б. Корчмарик „Духові впливи Києва на Московщину в добу Гетьманської України".

том 16 (англ. том 2) — N. Chirovsky: "The Ukrainian Economy".

ПЕЙПЕРС-ДОПОВІДІ том 22 — О. Соколишин „У 390-річчя появи Апостола і Букваря Івана Федоровича у Львові".

том 23 — Collection of Papers presented at the Conference honoring Prof. Clarence A. Manning, Ph.D., on his 70th birthday anniversary.

БЮЛЕТЕНЬ НТШ В ЗДА том 13.

МОНОГРАФІЇ — П. Ковалів „Лексичний фонд літературної мови Київського періоду 10-14 ст." Том 1 - 2. „Слов'янські фонеми".

ІНШІ — R. Smal-Stocki: "Shevchenko Meets America".

В друку знаходяться такі дальші видання:

ЗАПИСКИ том 177 — Збірник на пошану проф. д-ра Романа Смаль - Стоцького.

том 179 — Збірник присвячений 150-літтю з дня народин Т. Шевченка.

том 180 — Перевидання акад. Степана Смаль - Стоцького „Інтерпретації".

ПРОСІДІНҐС — ювілейний том 6 Математично - Природописно - Лікарської Секції.

Крім того НТШ партиципує у виданні Альманаху УНСоюзу присвяченого 50-річчю смерти Івана Франка.

НТШ видало святочні різдвяні і великодні картки, з цитатами Шевченка. Картки, запроєктовані мистцем проф. П. Мегиком, розіслано членам НТШ. Різдв'яні картки уфундував один з добродіїв НТШ.

(Далі буде)

Українська Літературно-Мистецька Клуб, Ню Йорк, вул. 2-га 28.

● З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 14 ц. м. відбудеться там вечір під гаслом „ДЕ НАША МОЛОДЬ?" Під цим гаслом 30 молодих скрипалів виступлять на першому того роду концерті виключно української скрипкової музики. Початок о год. 7.30 веч.

ПРОТОКОЛ

нарад Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, які відбулися в головній канцелярії УНСоюзу в Джерзі Сиві в дні 19-го березня 1965-го року.

В нарадах взяли участь: гол. предсідник Й. Лисогір, заст. гол. предсідника інж. Ст. Куропась і пані А. Герман, гол. касир Р. Слободян і гол. секретар Я. Падох та гол. ред. А. Драган.

Наради розпочалися о год. 10.45 ранку й тривали до год. 5.15 веч. з перервою на обід. Нарадами проводив гол. предсідник Й. Лисогір, протоколував гол. секр. Я. Падох.

Гол. предсідник привітав приявних із 1965-им роком підкреслюючи, що ці наради є першими в 71-му році існування УНСоюзу. Після встановлення порядку нарад приступлено до справоздань з діяльности УНСоюзу в цьому новому році.

I. ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРАЦІ

Головний предсідник Йосип Лисогір подав загальну характеристику стану і розвитку УНСоюзу в усіх трьох ділянках праці: господарській, організаційній і культурно-видавничій. Він підкреслив, що майно УНСоюзу постійно збільшається, а також збільшаються виплати для членів, та їх спадкоємців. Це вперше в минулому році виплата для живих членів перевищила виплати для спадкоємців після їх смерти. Загальна сума виплат для членів винесла $618,543.01, а виплата по померлих членах $579.801.27. В травні цього року буде виплачена дивіденда в сумі $310,000.00. Залишена резерва дає змогу в новому році 1966 знову піднести висоту дивіденди для членів. Також збільшився загальний стан членства УНСоюзу, хоч дещо зменшилося число активних членів. Вже виготовлено нові грамоти, нові членські аплікації і два нові часові забезпеченеві пляни та нову книжку вкладок, але вони все ще ждуть на затвердження деяких стейтових урядів. Слід сподіватися, що вони ввійдуть в життя з другим півріччям. Окрему увагу віддав справоздавець станові УНСоюзу в Канаді, питанню цьогорічного засідання Головного Уряду на Союзівці від 17-го травня ц. р. починаючи та засіданню Стипендійної Комісії УНСоюзу, яке має відбутися на Союзівці в неділю 16 травня ц. р. Огляд діяльности видавництва та Союзівки закінчив справоздання гол. предсідника.

Загальний звіт гол. предсідника доповнили своїми звітами заступники гол. предсідника інж. Степан Куропась і пані Анна Герман. —

II. ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Справоздання про господарські справи склав головний касир Роман Слободян. З помітним вдоволенням він підніс, що в останньому часі майно УНСоюзу перейшло $30,000.-000.00 і виявляє тенденцію дальшого прискореного росту. В минулому році збільшилося воно на $1,209.268.49 тобто на кругло $420.000.00 більше, як у попередньому році. Фонд Наглої потреби збільшився до суми $20,915.75. Від останнього засідання Екзекутиви уділено моргеджі на суму $233,000.00, закуплено бонди на суму $202,824.00 та згрошевлено відкликані бонди на суму $2,080.00. Внизу подані докладні дані щодо цих інвестицій.

МОРГЕДЖІ

606 Grand Avenue, North Bergen, N. J.	5,000.00
97-47 94th Street, Woodhaven, N. Y.	12,000.00
25-20 37th St., Astoria, L.I., N.Y.	15,000.00
483A Liberty Ave., Jersey City, N. J.	16,500.00
117 and 119 Ave. A. New York, N. Y.	30,000.00
837 North Washtenaw Ave., Chicago, Ill.	50,000.00
3 Van Siclen Court, Brooklyn, N. Y.	9,000.00
126 North 4th Street, Brooklyn, N. Y.	4,000.00
565 Eagle Avenue, Bronx, N. Y.	18,000.00
345 7th Ave., San Francisco, Calif.	30,000.00
2 Clinton Street, New York, N. Y.	39,000.00
7100 Steadman, Dearborn, Mich.	4,500,00

БОНДИ

а. Закуплені бонди

100m Niagara Mohawk Power Corporation, Genl. Mtge Bonds 4⅝% Series due 12/1/94	102,875.00
50m U.S. Treasury Bills, 3.98% due May 27, 1965	49,502.50
50m Mississippi Power & Light Company, 1st Mtge Bonds, 4⅝ Series due 1995	50,446.50

б. Відкликані бонди

2M New Jersey Highway Authority, 3¼% Bonds due 1/1/88	2,080.00

III. ОРГАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ

Головний секретар Ярослав Падох склав справоздання з організаційного стану УНСоюзу в минулому році праці та в початкових місяцях поточного року. В минулому році УНСоюз придбав кругло чотири з половиною тисячі нових членів, з чого, після покриття втрат, залишилося кругло тисяча членів приросту. Поміж округами вибилися на перше місце округи в Шикаго і у Філядельфії, а поміж організаторами здобули понад сотню членів Іван Одежинський і Степан Гавриш з Філядельфії та Михайло Ольшанський і Лев Боднар з Шикаґа. 143 організатори здобули почесну союзову ювілейну відзнаку. 21 членів Головного Уряду взяли активну участь в ювілейній кампанії, придбавши разом 628 нових членів або по 26 членів пересічно на всіх 24 членів того уряду. 47 передових союзових діячів стали на поточний рік членами Клюбу Заслужених Союзовців, здобувши в минулому році 25 або більше членів.

В поточному році за два перші місяці придбано 517 нових членів, що не покрило всіх втрат. Збільшена активність союзових організаторів і зокрема відділових секретарів в ЗДА і Канаді повинна значно збільшити число приєднуваних членів і закінчити цей рік із більшим, як минулого року, приростом членства. Вже зорганізовано в цьому році новий Відділ у Кемдені, а в підготові є два інші Відділи. Йдуть приготування до відзначення членів - піонерів, які є в УНСоюзі 50 або більше років. Таких членів є під цю пору 632. Округи відбувають річні збори, на яких головна канцелярія виготовляє статистику праці округ в минулому році, як дороговказ для дальшої праці. Для відзначених ювілейними відзнаками готується почесна таблиця зі знимками відзначених, яка буде розіслана Відділам для поміщення в публічних місцях для пошани відзначених і заохоти інших до праці для УНСоюзу. Проголошено, що УНСоюз прийме обласного організатора на Східню Канаду. На прохання Крайового Братського Конгресу розіслано Відділам анкету в справі їх громадської діяльности, яку Конгрес пред'явить владі для збереження дотеперішніх привілеїв братських організацій. Приготовляється центральний організаційно-секретарський курс на Союзівці, в першій половині червня ц. р. та окружні курси в Дітройті і Клівленді. Округам розіслано вказівки для праці в цім році, а секретарям Відділів розсилається місячні поучення і заклики для збільшення активности.

IV. КУЛЬТУРНО-ВИДАВНИЧІ СПРАВИ

Ред. А. Драган поінформував Екзекутиву про свої двотижневі відвідини в Европі, а зокрема про свою участь в урочистостях інсталяції Кардинала Йосифа Сліпого в Римі та свої відвідини в Сарселі і других осередках українського життя й культурної праці в Европі. Також подав стан підготови другого тому Енциклопедії Українознавства в англійській мові, яку підготовляється до друку.

Над звітами переведено основну дискусію, в якій брали участь усі приявні, почім звіти прийнято до відома. Головний предсідник подякував ред. Драганові за його звіт та успішну подорож і після поладнання деяких дрібніших поточних справ замкнув наради о год. 5.15 вечором.

Ярослав Падох
головний секретар

ВІЙНА ВИРІШИТЬСЯ ШКІЛЬНИМИ КЛЯСАМИ

Закінчення зі стор. 2-ої

на, але у наслідках — безкомпромісова.

Десь, видається, на якомусь малому відтинкові широкого фронту боротьби за кадри і їх вишкіл та духовість стоїть і сучасна українська ґенерація. Сторінкою фахово-наукового та технічно-вишкільного надбання доводиться менше турбуватись. Його зможе придбати молода ґенерація і на Україні і на чужині. Але це ще не творить цілости людини, зокрема людини поневоленої нації. Виховання духових принципів взагалі, а національних зокрема дасть заокруглення духовости завтрішнього українськог кадру.

На Україні це може відбуватись лише спонтанно, методом „самородків" без кермованої системи, навіть супроти важких перешкод. Ми лише сподіваємось, що така спонтанність буде широкою, але про неї знаємо мало, а тим більше не маємо на неї впливу. На еміграції ця справа лежить у наших руках. Використовуючи всі нагоди вишколювати великі кадри у школах всіх категорій вільного світу та маючи можливість придбати прикмети духовости вільної системи — маємо за собою обов'язок виховання національної духовости отієї національної „грамотности", що визначить наші кадри нашими. І цей обов'язок починається десь від першої кляси (якщо не від колиски) будь-якої української школи: парафіяльної, рідної школи всіх категорій, українознавчої. Кінчається, мабуть, десь у виховних молодечих організаціях аж до студентських громад включно.

Не порожнім звуком видається висота освіти, досвіду і розуміння педагогічного митецтва наших учительських кадрів, які беруть в свої руки шліфування молоденької української душі. Бо на широкому фронті боротьба за вишколені кадри десь ми маємо і своє місце.

Кадри, а з ними духовість завтрішнього світу вирішаться „війною" шкільних кляс.

Наших також. І тому ввесь світ посилено вдосконалює свої шкільні кляси.

Доповідь про українське мистецтво

В серії доповідей про мистецтво в Українському Інституті Америки 14 квітня мистець С. Гординський говорив на тему „Українське мистецтво, його недавнє минуле, теперішнє й перспективи". Доповідач дав передусім огляд мистецьких явищ на Україні, звернувши особливу увагу на те, що мистецтво стало там висловом світогляду, ставлення до життя, і через те було під постійним тиском режиму, який хотів нагнути українських мистців до пропаґанди комуністичних ідей. Соціялістичний реалізм не тільки вимагав політичного заанґажування мистців, але й намагався зірвати зв'язок сучасного мистецтва з традиціями минулого. Звідси нагінка на національні риси мистецтва, так яскраво виявлені в 20-их рр. у мистецтві Нарбута і школи Бойчука. Доповідач наводив такі факти, як гасло „Мистецтвознавство" у Великій Совєтській Енциклопедії з 1956 року, де головними мистецтвознавцями названо такі особи, як Ленін, Сталін, Молотов, Кіров, Ворошилов і Каганович. Цей останній викликував до свого бюра українських мистців і знущався над ними, вимагаючи, щоб його на „історичних" картинах малювали ближче до Сталіна. У сталінських часах навіть народне мистецтво було переслідуване, бо воно, мовляв, висловлювало селянську психіку, протиставлену пролетаріятові.

В часах післясталінських настали деякі зміни, особливо щодо видань з мистецтва, але соцреалізм далі залишився панівним напрямком. Проте з приходом нової мистецької ґенерації в мистецтві України можна вже вичути нові прямування. Але твори українських мистців далі не допускаються на міжнародні виставки, а якщо й попадають туди, то під фірмою мистецтва совєтського.

Мистецтво еміграції більш зрізничковане, культивує всі можливі мистецькі напрямки.

Через виставки тільки одного ОМУА перейшло вже понад 150 мистців, і на наших очах виростає наймолодша мистецька ґенерація, яка почуває свій зв'язок із загальним рухом українського мистецтва. Доповідач спинився над проблемою мистецтва „потрібного" й мистецтва індивідуалістичного, представники якого часто нарікають на те, що суспільність не хоче їх сприймати. Завдання критика тут досить складне, він повинен не так критикувати, як вияснити ті інтелектуальні й духові спонуки, що зумовляють дані твори. Проте основним залишається той факт, що суспільність має свої естетичні смаки і погляди та вимагає від мистців, щоб вони їх заспокоювали. Це значить, що мистець повинен творити мистецтво якоюсь мірою функціональне і повинен ті смаки свого суспільства культивувати і розвивати.

Доповідач подав приклад з творчости таких визначних наших мистців, як Архипенко, Масютин і Грищенко. Всі вони від своїх молодих років знайшлися в чужому оточенні, але саме тому вони завжди говорили і розвивали в своїх теоретичних писаннях потребу збереження свого національного ядра, не зважаючи на те, що своє мистецтво вони скеровували в річище світових мистецьких проблем.

Їх інтриґувало й захоплювало молоде українське мистецтво, і вони самі до нього прийшли. Доповідач закінчив свою доповідь ствердженням того, що наше мистецтво в Новому світі є вже фактично частиною американського, але одночасно воно не губить своєї самобутности і тим збагачує те американське мистецтво. Сьогодні ми маємо цілий діяпазон творчих сил на еміґрації, якими можемо дійсно гордитися. Скільки б не дорікати старій і новій еміґрації за її зматеріялізування, саме наявність тих творчих сил свідчить про те, що вони комусь потрібні, бо на яловому піску не розквітають квіти.

Доповідь мистця Гординського була трохи запізно оповіщена, тому зібрала не надто багато слухачів. Але тих 30 осіб, що її вислухали, вийшли з почуттям, що українське мистецтво з його складними проблемами відограє передову ролю в творенні української культури.

С. В.

Короткі вісті

● **Індія і Єгипет є адвокатами** Комуністичного Китаю на Комісії для міжнародного розброєння в Об'єднаних Націях. Ті дві держави твердять, що не може бути міжнародного розброєння, поки в нарадах про нього не беруть участь китайські комуністи й тому наполягають на запрошення їх. Вони промовчують, що не буде розброєння взагалі, поки існують комуністичні країни з їхніми центрами в Москві й Пейпінгу.

● **Пані Гумберто Дельгадо** поїхала з своїм сином над еспансько-португальський кордон, де недавно віднайдено тіло будім-то генерала Гумберта Дельґадо, лідера опозиції в Португалії. Однак місцеві португальські власті відмовили її просьбі на переведення ексгумації тіла та його зідентифікування нею, чи це дійсно її чоловік. Загально думають, що португальські прикордонні вояки вбили генерала Деґальдо за тихим наказом згори.

● **Соціялісти в австралійському парляменті противляться,** щоб висилати до Південного В'єтнаму відділ австралійського війська для активної участи у війні проти тамошних комуністичних партизанів. Вони поручають зате перевести „енергійну посередницьку акцію" Австралії, щоб у В'єтнамі проголошено воєнне перемир'я. Австралійський уряд заповів, що вишле курінь війська, силою 800 вояків, на поміч Південному В'єтнамові.

● **У Парижі проголошено 147 точок** санітарного правильника із загрозою високих грошових та в'язничних кар за нехтування ним. Між іншим: заборонено тріпати килими через вікна й на бальконах, гострі приписи заведено для харчових крамниць, для стрижіїв та жіночих домів краси, окремі санітарні порядки видано пекарням, наказано докладно чистити підземки й автобуси і т. д.

ТАРЗАН, ч. 5 432. Обід в домі Клайда . . .

— Я бачив Керол, дружину Клайда, тільки при двох невинних нагодах . . . почав Дон.

— Перший раз це було тоді, коли я прийняв запрошення на обід в домі Фіпса . . .

— Я поводився як слід і ввічливо, як вимагала ситуація . . . Але Клайд, здається, інакше на це дивився . . .